

ADONYI NAGY MÁRIA
EMLÉK JELEN IDŐBEN
VERSEK

KRITERION KÖNYVKIADÓ
BUKAREST 1978

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
BAJOR ANDOR
KIRÁLY LÁSZLÓ
LÁNG GUSZTÁV
SZILÁGYI ISTVÁN

A BORÍTÓLAPON
FINTA EDIT GRAFIKÁJA

TARTALOM

I. FÉLJEGY A GYERMEKKORBÓL

Forró vassal	6
Hullámok	7
Öcsémnek	8
Déltájban	10
Szülőház	11
Karácsony	12
Másnapok	13
Játék	14
Kettős	15
Madarak	16
Kiszámoló	17
Olvadás	19

II. IDEGENBEN, MÁS ÉGÖVEK

Emlék jelen időben	22
Menekülés	29
Vers	30
Elintézetlen	31
Jóslat	32
Sok éve már	33
Ha minden	34
A bárányokért	35
Befejezések. 1944	36
Visszapörgetés	37
Átlátszó	38
Igézet	40
Kísértő dallam	43
Fekete lángban	44
Délutáni búcsúzás	46
Petőfi	50
József Attila	51
Befejezések. 1514	55
Képzelt utazások	56
Kerengő	59
Schaffhauseni fűgák	61

III. A FÖLD HANGJAI

Béke	73
Lépésnyire	75
Fák	76
Befejezések. Az alexandriai könyvtár	77
Reggeli óra	78
Védtelenség	79
A megkövezettnek	80
Teremtés	81
Büntetés	82
Alkonyat .	83
Féltekék	84
Feledés évszakai	85
Az eljövendő hajnalok	87
Táblák	88
Időjárás	89
Reggeli havazás	90
Vihar	92
Varrottas	93

IV. SZERELMEINK KIFÉNYESEDNEK

Ősz	95
Fázva	96
Költőnők	97
Hangszerszólók	99
Monológ	100
Első kívánság	101
Az öreg halász	102
és a tenger	103
Valakikért	104
Betakar majd	105
A reggel	107
Behavazott	108
Szobor-vers	109
Arany János: A walesi bárdok	111

FÉLJEGY A GYERMEKKORBÓL

Prózát írok ezekhez a versekhez, ami nem magyarázat, kiegészítés vagy értelmezés. Egyszerűen: gyertya a rántott halon.

Reneszánsz-madár száll a versben, testének történelme van, szavának árnyéka s ragyogása.

Régi, gyermekkori nap süt a versben. Ahogy belülről rávetítődik a retinára, érezni, hogy szinte tapinthatóan szemcsés. Megmagyarázhatatlan vágyódások, sajtások, remények és szorongások vannak benne, és nem múlnak el, amíg ki nem mondjuk őket.

Megnőttünk azóta. Úgy emlékszünk vissza felnőttkorunkra, ahogy a gyermek szemlél egy félresikerült regényhőst. Nem tudtuk megszerezni a fele királyságot. Ezt ígértük-e kishúgunknak, aki mi voltunk? Emlékvonaton, könnyű, alakatlan szerelvényen siklunk vissza hozzá, még egyszer élni akarjuk a teljesség állapotát, amikor még minden vonatkozhat ránk, és bármi alól lehetünk kivételek.

Azt hisszük, az a szabadság.

Pedig az emlékezet aláomlik villogó porral, s megint mi állunk itt, absztrakt szavakat rajzol a szájunk.

A gyertya leég, a halat pedig vagy beveszi a gyomrunk, vagy nem.

FORRÓ VASSAL

Hegybe borult ösvényekkel
kút-sóhajú
rezzenéssel
üszkös parazsas lámpákkal
mázsás súlyú
vacogással
ehetetlen kenyerekkel
füstízű kis
szeretettel
meszes fövényes borokkal
leégett
csipkebokorral
rügyszó állú szelekkel
kalácsra sült
rézverettel
több galambbal mint erdővel
forgó
morzsolódó
kővel
pofon ütött forrásokkal
tele vagyok
forró vassal

És alakot ölt majd bennünk a piros láva, ásóvá, kapává lesz, és fákat ültet töprengő deleink fölé, és lámpa lesz és mozdony és kenyér. És jéghideg korában fejse lesz majd, és kivágja eme fák gondolatát.

HULLÁMOK

Ki küldte hozzám ezt a forrást
hogy rejtegessem mint avult pénzeket
szememben keressenek eget a fák
és az utak szívemre lépjenek

Szavaink – látod – elgurultak
mint apró színes karikák
füvek gyökeréhez lapultak
hiába terelné össze szád

Tűnő nyomunkba gyűl a nyár
őszbe nőnek a madarak
ránkbízott elvillanó források
– a nap régvolt hullámokba harap

ÖCSÉMNEK

1

Állok sosemvolt folyók partjain
miket sosemvolt esők ontottak ide
mint lenyírt fák egymáson átfeküsznek
s nem tudom melyik vitt téged a semmibe

Hívlak rozsdás fogatlan parton
csontos medrekből egyre hívlak
s te fémes vizeken lovagolsz
iszapok ködei borítanak

Szemedben halak íve hajlik
pattan súlyos szemhéj-tető alatt
oldalad gyémánt szálkáiból
homály kötött vakító kosarat

Mondd – hogy álltál a halál mellé
s mennyivel volt nagyobb nálad
hányszor könnyörögtél a víznek
amíg hívott eljött utánad?

Hívom ezt a végső könnyörgést
hívom – az aljból emeljen fel
már minden mozdulatod szökik
szövetkezik a végtelennel

Megrepedez nyílik a folyó
pohárnyi karnyi víztömbök röppenek fel
körülnéznek csengve közrefognak
nézd üres száraz a meder
nézd a folyó visszaad
cseppekké morzsolódva állít össze
millió rezzenéssé szakad
szemembe csapnak tested sói
nézd mutatja lábad ívét
karodnak szélcsavarta ágait
leomlott arcodat
kavicsok redves fűzfagallyak
tartják kis tested
hozzák vigyázva felém
Mért töröd össze folyton magadat?
Mire felsütne szemed holdja
már visz a víz egy másik féltekén

Érthetetlen hogy végképp így maradsz
magadat összerakni nem hagyod
próbálom látni szádat kezedet
s végtelenbe szökik mozdulatod

Virágarcodnak csapatnyi szirma
ki tudja hányadik őszebe rebben
markodban észrevétlen szorong a föld
kitépott fehér karógyökereidben

DÉLTÁJBAN

Tündöklő reggel-sikongások a térben
pusztuló csodák egy másik parton
ránk hulló hűvösség kövei
útba szakadt lélegzetvételek
elkondult könnyek a rezes huzatban
az ég boltjában titkos fegyverek

A többi mélyen valami
régí forrású éjszakában
mely gondolatainkon déltájban
még most is keresztülcsordogál
mint enni adó édesanyánk

SZÜLŐHÁZ

A szülőház tulipánjai
rég elszenesedtek benned
akác illatában ringatod
a hosszúszárú csendet

Hogy lesz mélybetűnt szirmokból
jelen kétkedés sóvárgások
csont szövi össze torkodat
rádhörögnek az ólomtulipánok

*
*   *

Hó nélkül jászoltalanul
feketével fényesedve
nem tudok se jót se rosszat
ki ma este eljöhetne

Lila ég a szemem körül
sáros hold a talpam alatt
Már hányadszor született meg
ugyanazon pásztoroknak?

Nevetésbe fül a kántálás
de jámboran harangoznak
Ki gondol itt nagypéntekre?
Savanyított káposztaszag:

Karácsony

MÁSNAPOK

Lehet a holnapokra
már csak én emlékszem
egy küszöb egy szél egy nádszál
minden reményem
Megfüröszt elaltat a hold
minden éjjel
s elcsípem hajnal felé
lopott álmainkkal
elvarázsolt kifosztott réttel

Lehet a másnap
emlékké se szépülhet
Az ég áttetsző gyomra
emésztí csak a füvet

Sunyin figyel az úri kecskebéka.

JÁTÉK

Hol utánad futva
hol bújva előled
nagy keserű bokrok
lábam elé nőnek

Uram – a megváltásnak
melyik színe késhet?
Ujjam gyümölcsei
vérhólyaggá érnek

A sok érintett tárgy
rémülten tenyeremmé válik
havat töm a számba
– fulladásig

KETTŐS

Óvjál a fogat kitépő kanáltól
átok-imába fulladástól
tócsában el ne aludjak
vérebben-halászők horgára
nehogy ráakadjak
óvj a nappali éjszakától
kettős téltől két magánytól
óvj e bilincsnyi ragyogástól
a sötétségbe záratástól
gyorsabban dobj a magasból
tépd le szemem a bizonyosról

Mitől védene engem a csillagkemény téli éjszaka?
Mennyivel bizonyosabb szívemben az, amit felfogni
tudok, mint a sás, mint a barackvirág, mint az alá-
csurranó homok?

MADARAK

Mondd – micsoda tél jöhet most?
Melyik közeledhet?
Ma ősszel minden hegy ittmaradt
szívünk drótjain feszengnek
Hiszen tudom délre vágynak
engedd hogy menjenek

Az utak lépnek házunk felé
cserepe réműletté rezzen –
és a hegyek nem mennek délre!
Köröz az iszonyat szemedben

Ha félnék ebben a csöndes őszben ittmaradni
gyűjts tüzeket a dombokon
látnom kell ahogy az utak elégnek mint a fák
s szenes ház lesz a homlokom

KISZÁMOLÓ

**J.A. „Ó köttető, oldoztató,
most e verset megírató,
nevettető, zokogtató,
életem, te választató !”**

Hajnalok húrján daloló
kövek karjába ringató
jaj gyöngy-agyamra tapadó
fények hangján kiáltozó
mázsás füvekkel sújtoló
álmaim lánggal arató
lelkemet röggé aszaló
őrizni falba rakató
ó dallamokban csobogó
csont bimbóit is felnyitó
szívemig visszazámoló
léteemtől balra hunyorgó
húlt helyem csöndjén kuporgó

Ó éjszakákkal lüktető
bánatom táját nem lelő
virágsuhintott jégmező
vadlóra hámot vettető
ó vérem mögött sercegő
alkony fényére szegező
tisza szók fáin billegő

mosoly-gyümölcsé érlelő
május kékjein heverő
csillag-örvénybe keverő
jaj önmagamig kergető
lobogás fáján bizsergő
nyugvásom ágán pityergő

Verses nagydíj annak elismeréseképpen, hogy mind-
annyian voltunk gyerekek: Fejem fölött az érem, / ha
érem, ha nem érem.

OLVADÁS

Icának

Jövünk a kásás hóban
– honnan? miért? –
télvégi vasárnap délután
A játszótéren üvöltő gyereksereg
tombol a maradék hóban
mintha minden olvadni készülne
mintha egyetlen metsző hangzatba
kéne önteni a még megmaradt tisztaságot

Mióta jövünk? Meddig? Hová?
Nagy havak emlékében
valahol egy ablak mélyéből
nézzük másvalakikkel
más város más havú főterét
más télre látni onnan
gyöngé-fehér-fémbe vont tornyokra
tömör világló fenyőfákra
s megkérdézzük azt a másik önmagunkat
aki még mindig abban a háttér nélkül maradt
torokszorítóan magányos ablakban áll
hová tűnt a mesebeli fehér vatta-fenyő
hová temette a hó

fehér zúgásukkal együtt a tornyokat
hová temette a hó
ez a mostani kásás
amelyben jövünk – honnan? –
akkori arcunkat az ablakból
melyből most üvöltő gyerekekre látni
és melyben nem áll senki

IDEGENBEN, MÁS ÉGÖVEK

Dicsőség a füveknek!

Onnan indul a csend, a kopár hegygerincről.

S a dolgok szinonimái kiülnek szavaink peremére.

Mi lenne, ha valami nemlétező időalagút csodája

folytán hirtelen

más korban, idegen földön kellene találnom

magamat?

Mivel válaszolnának közép-európai tájszólásomra

egy más csillagon?

Ott élnek vérpiros gyöngyszemek a szavak

mélyedéseiben.

Dicsőség a földnek, mely arcunkat formába önti és

értelmet ad

szavainknak.

Egyetlen rokonértelmű szavam, szülőföldem!

EMLÉK JELEN IDŐBEN

1

Nagy mezők repednek bennem
tüzes harang a hópelyhekben
a csend felé kopott pénzek zörögnek
kancsómban kinyílnak fehérén
a lakodalmas menetek

2

Mert rámkönyököl a szél is
csókolnak kisebzett virágok
szememben óriás függöny rémlik
búzatáblákat vonszolok
keresztre feszített kévék ölelnek
ledőltnagy aratások

3

Csavargok őrizetlen mint a sár
lépek azzal ki rámtapos
álmom vizei egyre hűlnek
szemem csillaga iszapos

4

Látod hulló gyümölcscsel
futnak velem az erdők
a fák dühösen dobálják
ezer szemükkel a földet:
nyarunk zöldje-pirosa
így fakul meg

5

Szívemben zörgő magvak élnek
rozsdájuk kiáltoz a szélnek
kihajolnak kusza izmokból
homályvirágok ezüst-szög-remények

6

Leheletnyi göröngyök málladoznak
gondtalan derű tűnik
felismeretlenül használatlanul
villanva száll a könnyűség
Késelő szigorú őszben
takarják ágak éles füvek
a földemre forduló vért

7

Szakadnak bennünk a gyökerek
hó omlik rád két pillantásom között
a tél kockákra darabolja a tájait
jégtől jégig megsajdul a bokrok magánya
Adj rám megnyugvást
sarjadó zöld mezőket
ne szőjenek vásznukba
a hűvös gyökerek

8

Talán csak a képzeletben
búzafény nyarak lakodalmak –
vonulnak csendben elvarázsolt erdőn
át az éjjeli fényességen
s a hangjuk soha nem csendülhet
Szarvasaim hova kerget
fényes fekete erdőmből a rémület

9

A föld magas tüskéin fennakadtam
meleg esők lehozni nem tudnának
jön majd valami kóbor villámú éj
s tudni fog rólam leterít magának

10

Nincsen hideg csak tél van
ha nem fognak ismerős tájak
nincs ősz csak kietlen borongás
kenyérszi száraz erdő
szeleken őrlődésben
Napok tömör vizében úszom
hozzákéültem régen

11

Elalváskor mindig
fáznak bennem a fák
ismeretlen szél hajlít
ismeretlen ágakat
levélnyi imát mondanak
s vesszőként rámsuhint a béke:
amíg alszom ölni ne hagyj

12

Álmomban penészes kenyerek
falták a várost
zöld folyók vonták az utcát
hol mindenkitől elmaradva állok
az ajtók csukott szájjal
majszoltak elzöldült ízeket

13

Mintha folyton idegen
városokban járnék
várkapuk döngve ugatnak
harapják ujjaim
véretem szívják
megbújt szisszenések
lépteim távolról
kiáltoznak utánam
mint végképp elhagyott gyerekek:
már hozzámfutni is félnek

14

Nem tudom miféle
táj ez ahol járok
a fák visszánőttek a földbe
s elhajóztak a karavánok
nem tudom milyen föld ez
mely port terem
s belevetettem jaj bevettem
esőnélküli mindenem

15

Most nagy pusztáimon
gyöngyfényű alkonyat
hiányok fehér szigetsora vonaglik
hatalmas szárazföldek felé
semmiségekkel lüktet versenyt
a szív zihálva
puszták szigetek alkonyok
tűnnek alágyűrűző időbe
érveket mos el a vizek horkanása

16

Befontak a szél hajába
őzekkel alszom itt
moccannom nem szabad
mellemen fekete tó lüktet
soványodnak ezüst halak
őszülnek pántlikáim
kígyóznak a napon a színek
este ráül a szél a liliomra
szirmai közé zárja
sejtelmeimet

17

Örömöm már nagyobb a csendnél
és benne sok aprócska csend él
belezizzen a hó
gazdátlan mosolygások
régi elillant béke
úttalan tisztaságok

18

Mert hozzámhajolt a föld
s nem tudtam mit akar:
emlékem ez a hó
ahogy most betakar

MENEKÜLÉS

Valaki mindig eloldalog
virágok fekete csengésébe lapul
hiába vigyázzák lépteinket
néma emlékkatonák konokul

Valaki mindig átoson
lelkét szögesdrót nem zárja
túl van teleken tájakon
s fagyott ruhaként himbálódzik
hiánya   hiábavalósága

VERS

Balla Zsófiának

Szentek hetérák vonulnak
arcra bukott csuprok lehullnak
befelé nőnek lassított mozdulatok
oda gyűlnek ahol nem akarod

Titkon bolyong az indulat
takarnak mosoly-arcú szavak
A kő – árnytalan kezek magva –
úgy hull minthogyha simogatna

Kis koccanások hosszan csengenek
fölfényesülnek a szünetek
hamu visszhangzik át a szívverésen
felénk tart valaki egy megfestetlen képen

ELINTÉZETLEN

Pedig hányszor áttörtük a megidézett időt
sorsunkra emelt bizonyossággal
a hullám mögötti vidékeken
Pedig hányszor nem néztünk vissza
mikor sóbálványt követelt
a mezítelen csönd
hányszor hurcolkodtunk seregestől
az áttetsző menetelések útján
elmúlás ízétől kergetve
zengő kertek felé
S a hirtelen megállt só áramában
a választott anyaföld beillett árnyékunkba

És hányszor volt a szív olyan értelmetlenül szabad
mintha kigyúrva magából a kiáltó vizeket
nagy tüzes edénnyé lengene valamelyik
égitest kapuvasán

És hányunkat fogott itt az elintézetlen idő
semmilyen tükörben nem találván arcunk

Az igében akkor is igenlés van, ha a tagadás üledékétől kell megtisztítani.

JÓSLAT

Anyám – októberi nyitáskor
a virágok csak térdepelnek
Anyám – a kései földeken
átutaztak a tévedések

Gyalogos kesergéseim
tépve lógnak a bokrokon
A félrehívottak házában
se gazdám nincs se birtokom

Akit az utak kereszteznek
a madarakhoz szabja magát
Elsüllyed házam derengő máglyája
és szívemig úsznak a messzi
áttetsző balladák

SOK ÉVE MÁR

őzekért fáj az egész erdő
akik lejöttek valamikor
sátoros léptekkel
az álom fehér csapásain
nekiindultak a havasoknak
távolodó léptű éjszakában
és bután megették
a legelők méregfogait
utána csodálkozva
ittak a kutak szájából
források torkából
és égve elaludtak
a forróságtól
szeptemberben
akár egy torokcsípő
fulladt játék után

Dér-szemük csobbant
még egyet

HA MINDEN

Ó már nem én
a szék az asztal
küzd itt a
lebírhatatlannal

...

Égnek belül a halak
és a vizek nem oltanak
se kint se tudottan
oktalan vágyakat
Megfojtja napjainkat a szeretet
a szülő fák elvérzenek
ideges dinnyék sivalkodnak
a nyár felrúgja lovainkat
jószágunk arca letakart seb
rügyeznek hontalan idegsejtek
letörnek elnyílt csillagok
szívedre kell akasztanod

...

Ha mindig hinni tudnánk
hogyan értelme lehet.. .
ha minden jajt megszegnénk
mint a kenyeret.. .

Nincsenek szomorító meg vidító költemények. Egyszer csak mocsan a falon a rég kiszolgált ingaóra: oda-vissza, oda-vissza.

A BÁRÁNYOKÉRT

Báránycákért könyörögnék
bundás nyárban kőkopáran
uram ne perzseld meg kinek
makulátlan ruhája van

Hagyd inni fogát ne verd ki
szagos fűt növeld az égbe
s ha olykor legelni próbál
ne harapjon kaszaélbe

BEFEJEZÉSEK 1944

Dachau fölött jéggé
csomósodik a füst
– magas a német ég –
a föld ege elolvad
számban: húsízű jég
megemésztetlen ihatatlan
csontok sercennek
kibírhatatlan nap süt
2000 év előtt nem
feszítettek meg semmilyen
Krisztust – édesem
téged szegeznek napjában
kétezerszer az utálathoz

...

Magas a német ég –
A föld minden ege
magas és ostoba
Szíved e picci véres gyümölcs
egészben nem ér el oda

VISSZAPÖRGETÉS

Csak az arc azonossága
a távoli s még távolabbi szélben
Csak a szemfájdító messzeség
egy elvont folyópartig

A lehetetlen virágzásban ülünk
oly tisztán oly gyanútlanul
és nincs magyarázat próbálkozásainkra
csak a visszapörgetésben

Ahogy a vállam megérinti
ahogy elmondja létezőm egyetlen
lehetséges változatát
választásaim csődjét
megvalósulásom ezüst-távolságait
ahogy az alig hallható mozgás
szétporladt ruhák suhogása
megkövült óraketyegés
végigvisszhangzik a hajszállereken
ahogy szembefordulok
és nincs nem látni nem ítélni el
semmit

ÁTLÁTSZÓ

Ez az az erdő amit elfelejtettünk

Ez a kicsi fényes erdő valahol
ahogy fölédvén függönyként
tolta ketté a tájat
s szívünket lágyan körülállta

Ez az a kicsi suhogó erdő
bánatunkba repült minden madara
megverte vággyal a vándort

Ez az átlátszó fényes erdő
talán a Harz-hegységben
talán a Volga táján
valahol –
túl minden látható békességen
Visszhang a virág ágain
megférgesedett gyümölcs a szó

S csak hull hull
rügynként göröngyönként
le mélyre
valahová
egész; az öntudatlanságig

Ez az az erdő arcra borulva a feledésben
amint kegyetlen tiszta ragyogásba fordul
s fölemelkednek csöndesen
az alkony gyémánt-ágai

1239 tavaszán tatár hordák fenyegették az Érmelléket. A lakosság felégette falvait, erdőségeit, és az ingoványok, mocsarak, nádasok rejtekében keresett búvóhelyet, fűzfaodvakba húzódott. A településeket később újraépítették, de erdők azután sohasem sarjadtak.

IGÉZET

Gabriel Bagradjan emlékére

Az a hogy. Oly lágy hogy szinte vérzik
de lenn sűrűsödik a félelem
de valahol kegyetlenség keményszik

Most a csönd tervez ellened
a kővel kereszteltek láthatatlanul
elvonulnak a kiégett füveken
már nem védekeznek nem könyörögnek
áttűnnek csendben az időbe

Két lüktetésnyi szív közül valaki
kiér a fénybe
– Mihály arkangyal légy velünk
Gabriel arkangyal ne hagyj el –
szétnéz a fájdalom-világította utakon
egyik titoktól a másikig
egyik világtól a semmiig

A napok láthatatlan csigarendszerén
felkúszik a dolgok csendjéből
valami iszonyú bizonyosság
Ki az aki sohasem volt velem
az ég hétszomjú gyűrődéseiben?
Milyen lesz a negyvenegyedik virradás
a lét fennsíkjain?

Mi az amit csak most tölt ki az emlék
szorosra csavart halál szóttésében?
Ő az aki kitaszít a tünődések elé
utolsó házából az éjszakának

Mirtusz hajlik félholdas merengésre
harc után csöndbe merül a dárda
Valakinek itt kell maradnia
Valakinek a kísértetes alkonyi
fehérbe át kell olvadnia

Ez az erdő elcsorog szememből
beomlanak a sötét ívei
érezem megteltem a dolgok vérével
az ég erdeiben járva mindenféle
rőzsétől duzzad a testem
Én elvegyülök a halállal
ha ez a végső győzelem

Csönd
A vadkutyák szeme parázs
az ellenség szeme seb
Ez a pillanat: külön halál
a másik is a többi is
Valakinek itt kell maradnia
vállára emelve ezt a verssort
ismeretlen jelzésekkel arcán
felfeszül a Musza Dagh-i éjszakára
a védők és védtelenek éjszakájára

Mikor az igézet csönddé roskadt bennem
én Gabriel még egyre mentem
arcomra szerkesztve tiltott földek láza
s estém kertje átnyúlt a halálba

KÍSÉRTŐ DALLAM

Ez a pillanatnyi dallam
most beveszi bátyás szívedet
betömi a lőrést golyó-szeplőket
lövedékek tölcséreit
ott áll mozdulataid mögött
befonja derűvel az ajkad
ott bujkál gondolatod kazlad közt
ott sikong fut
orrodba csap a leves párájából
ott van ajkad fegyelmetlen remegésében
keres téged
kiugrik a felnyitott könyvből
arcodba vigyorog a Z elnyúlt száraiból
tudod hogy bármikor elérhet
de nem hiszed incselkedsz
ő is tudja hogy bármikor elérhet
ezért hagy játszadozni
köröz még láthatatlanul
ott áll a sötét kapualjban
vár nyugodtan tudja hogy
végül mégis odakényszerülsz
te is tudod és mégis odakényszerülsz
háttal felé mint aki kísérőre vár
az a pillanatnyi dallam
hozádszegődik észrevétlen
hallod amikor élesre tölt

FEKETE LÁNGBAN

**Kolumbusz Kristóf
pontos földrajzi koordinátái**

Mindentől a csönd felé

Mindenhez egyre szigorúbban

Mindennél hűvösebb terek

Jöjjön fel az időből
mielőtt önnön múltam leszek

A síkságtól inkább a hegynek
pár szóra a szakadéktól
túl az évszakok falain
a világ fehér szíve
akár egy bója

Ezen a már-már hallható vidéken
szelek kerítésének dőlve
minden felhővel meztelenebbre takarva
csak arcom mártja
fekete lángokba az eső –
a sötét gyökerein
tócsába gyűlve
egy ismeretlen tájban

Eszméletemet
összemászó levelek

Valamennyi fuldoklás zajával számban
valamennyi törvényből kizuhant testtel

Jöjjön csak jöjjön
idézzen fel

Miféle hajók a tiszta mezőben?
Ezen a már-már hallható vidéken
a tenger sós kérdéseinek rácsa

DÉLUTÁNI BÚCSÚZÁS

1

Talán egy kört kellene tenni
sorra baktatni az emlékeken
Hogyan is van amikor sírnak
amikor zsebkendő cikkan
mintha madarakat villámlik
Mit kell leróni egy ilyen búcsúzásban
egy ilyen lefátyolozott délután
árnyékot kerülgetni
nehogy önnön testünkre lépjünk

Egy kört a harangzúgás térítőin
szavak fények közt szaggatottan
egész hozzánk dudvásodik a csönd
s kis zörgő lánc nő a délután csuklóján

Harangzúgás: lágy emlék-eső pattog a
a csönd konok magvai hullnak
pecsétet üt rám minden pillanat
Vedd ki szemem az ég arcából
hadd lássak sugarakkal

2

Ez a ló: találkozás az estében
szemét az időn körbehordja el nem árulván
mikor hol voltam egyedül
el nem mondja: engem lealáz egy tekintet
harangszótól harangszóig lehetek árvább
bizakodóbb meztelenebb

3

Délutánba induló utca
ablakok lüktető szíve vérzik
ing-leng a város minden kondulásban
lobogtatja megtépett szavait
Eleven árkokba gyűl mi egykor Nagy Antalt
ítélte szögezte Dózsa roncsait
gyűlnek a bennünk végképp temethetetlenek
kiáltók magnevezhetetlenek
a megvadítottak a megfélemlítettek
kondulásonként lép arcunkra a múlt

4

Tegnapi holdpénz hull át a délutánon
nem tudni kinek mit jelent
kis hézagok gyűrött papiros

száll vissza vissza Gutenbergig
Apáczai böngészi pillanatra
Heltai igazít valamit
Mintha számítana ez még
a kongó délutánban
mintha feltartaná egykedvű koppanásait

5

Legtisztább találkozás: lovak rognak a délutánra
kivilágított hajszálereik zizegnek tovább
átfénylik vérrel az éjszakát

Kivezettek álmaidból
hiszen szeretsz hiszen őrizel
miért ezek a találkozások
hajnalok delek örvényeivel

Vak víz vinnyogó harang kiált fel
forgok szikrázom tündöklő ölelésben
eressen szorongató délután
harang-árvízből szabadíts
kiszólíts veszély-pattogásból
ki fogod kiáltásom kezét
látod e kettős zuhogást
nyújtsd a holnap fényköteleit
ebbe a délutánba

6

Talán mégis egy kört kellene tenni
ez már a búcsú délutánja
a szomszéd házban lenyugszik a nap
s a láthatár mögött
harangszós
fekete sugarak

Kolozsvár, 1974. II. 16.

Csillagtalan, csóva-örvényes éjben Nagy László-fej,
Dózsa-korona, Király derengve suhanó sétalovasai, a
kerék, mellyel a három erdélyi megtöretett. Minden
valóban fontosat magába íveltető éj. Mint egy ars
poetica.

PETŐFI

**Temetkezik a század Minden fiának
bizonyságot ad magáról a föld
Egy költő ellobbant zászlajára
Segesvár élő olaj-alkonyokat tölt**

Utolsó versként virágot termett a szád
Hogy bírtad ki e virító időt?
A legszebb alföld a tiéd:
hogy szögezhet idegen égövekhez
egy kardnyi virág-békesség?

Múlnak fölötted az ibolyák Beletörődtél?
Írtál-e verset – fellebbezni – a halálnak?
Szólni képtelen lelked ráncolja a mezőt
teherbe ejti az útszéli fákat

A füvek nem tudnak meghalni a kaszaéltől
A kukoricatövekből abban a táblában
minden ősszel fekete vér csorog
Nyugodni nem bíró szíved átdörömből
az éveken mint egy elátkozott

Azóta fa lettél kesergő napraforgótányér
robbanó gyümölcsű nyarak ízébe tévedsz
félfordulattal az idő sarkában
méred a végességet – – – – –

JÓZSEF ATTILA

(RÉGI CERUZARAJZ)

Ezt meg ki érti?

Megtelik verssel
fejszéd zubbonyod
inad véred kenyered
ha néha harapsz
megsokasodsz a botokban is
s te megöled magad?

Ezt meg ki érti?

Zsong a velőd szikrázva
torlad beléd a lét
puffad a tested
rendtől híg hazától
s jön a megváltó kerék!
Fölgyorsul rácsattan a világ
kettévágott szavad leng felénk –

Hát hogyne értenénk!

(MINDIG FAGGATNI FOGLAK)

Ki ez a kínban erjesztett
gyönyörű szavakon átszűrt
ki tudta kibírni a torkában
keresztbe fordult *nem üres űrt*

Ki ez kinek roppant agyán
gyomrán keresztülsüt a törvény
ki hús hangyák könnyén eseng
míg igazát őrlí az örvény

Ki ez az ezüst-gyötrelmű
ki alvadt bogarak hajnali szívére
az éj nagy kérge kiben tört el
hogy átüt csöndön szón a vére

Ki ez akiben alkony porlik
kiből zászlóként leng az ének
ki ül ott most már mindörökkön
fehér árnyékában a télnek

Ki e nemlét botjával is acsargó
ki lett nyaraink értő kanásza
hogy el ne hulljon valahol
a reménységek malackája

(FÉLIG DADOGOTT ÁHÍTAT)

Csönddel keresztelt szuronyig hajnalodott
viselted szívig köröző évszakok
ökölbe szorult simogatását
hogy hihető legyen a hit
s gyönyörű tartozás a válság
Bíbor-harsogású Nagyön-fáj-tündöklésű
semmi felől érkezett évszak ittrekedt-ölelésű
gond hangszerére fölfeszített
tüzek városaira hintett
bársony-mágus csönd roppant szilánkjá
anya-úrbe-szakadt mindenség-matuzsálem
világra hagyott tisztasága

Lássátok ím az életre kiültet
tűnődésbe velőig süppedt
A küzdés vetése halála után is
nő arcán mint szakállá
Szabadság híjától huzatos
jobbak pörével párhuzamos
láva-zúzódás-szókkal szóló
dőlt lélek ágát karózó

Ki igazságért most is
megmottozza a földet
kik azok akik tőle
igazként békét örökölnek
szomorúság vizébe mártott
hol a nyálka mi úszni látott

Ha fölfáj benne a fagy hava
melyik nyugalom úzi haza
hol az a meghasadt ének
mi otthont ad földes szívének

Kiben grammonként fáj létünk röge
mert mindig kiújult végsőkhöz van köze
Lássátok: halál szemhéja alól szomorún néz
mint vágott vasra kiserkent megdöbbenés

Elmédet – a szorongás-csóvjút –
szívem hulló egén ha átfut
föltartván: hitemre égetem
Ím e gyűrt szájú félelem!
Te simítsd ránk újra az eszmét
hogyan a teljesség: kötelesség
Olvaszd a kétségek vasát
maszatos szívünk dobbanásaiból
mordulj emelt főt kettészelt szóval is
csönd-vonatunk alól
Lelkünk világnyi szótagunk
ne túrd ha mégse szólalunk
Halálból is átsúgva a mindig szükségét látó szókat:
tisztaság emberség föl nem adás remény – – –

Hisz téged *fölmentett már az odvas televény*

BEFEJEZÉSEK. 1514

Darabka szíved mindig otthagyd
török szádról a vérző csillagot
majd vesztett néped visszadobják:
sirasd kincsed király-halottját

Szíved a csillagokra szárad
penész ezüstje szövi szádat
elhajóz egy percnyi fohász
– a lyukas szél megkoronáz

Fölmentem napjaim. Suhog fölöttem, íme, a béke-
madár.

KÉPZELT UTAZÁSOK

I

Nincs nevük azoknak a virradásoknak
azoknak a napoknak nincs nevük
az emlékezet kampóján kell
szederjesen függeniük

Ó kiűzetés napjai mélybe-dobásé
máglyáké kiserkent vér döbbenetének napjai
felfoghatatlan sors nevenapja
halva szült ikrek kettős csöndjének nevenapja
utolsó végvár rom-foglalatú nevenapja
tovazökkenni nem bíró elmének nevenapja
éj sötétjének nevenapja

Azoknak a napoknak nincs nevük

II

Íves futótűz-röptű évszak
és mennyi drága tája szétkap
nem látott földek fénye világlik
felölti a lélek formáit

Szél hasad hattá rádcsobog
gyönyörű bíbor ácsorog
ezüst lüktet karcsún a szájról
nem ér ide a fény zajától

Csodákba öltözöttek ingok
belém borzong a messzi indok:
szívemen lép hervadás óta
sisakos fenyegető rózsa

III

Terek a szív két oldalán
a vér metszéspontjában kilenc ének
felfáj valami messzi ország
hármás tűzcsöppenése a létnek

Mához egy gondolatra csak
holnaphoz egy ezüstre
képzelt porladó állomás
nem moccan csak a füstje

Drezdában kihűlt csönd az Elba
függőlegesen fölparázslík
ülök egy reggel hűlt aranyában
csókkal vérez szívemig ázik

Berlinben végre szétfoszlik
emlékeim örök-vonulású hada
hiánya még csapong a csendhez
egy perce – halál egy évszaka

S megint dél ívére könyökölt lét
Lipcse fölött az úszó alkony rácsa
vérvörös fájdalom-ragyogású lélek
tűnődésbe ferdült Népek Csatája

Ó lélekbe vetett lehetőségek szilánkjai
terek párhuzamosán elsiklott gondolat
betört pillantásokkal nézek valami után
felcsavart áhítat korma borogat

Csupa meg nem történt emlék
hiány-ragyogás szótlanná hevült árny az aranyokban
sehonnan-megtérés fog közé szakadt hajnal-ág
gyönyörű nyarak lakata alatt roppan

Vonatfütyty-magány a nyílt csöndön
nyilallás-csíkokra szabja a hulló tájat
a szív kuszált délkörein elhanyatlik a vándor
Folyékony úr. Damoklész-kardja-bánat

Markomban alkony verdes. Zsebeim házam csupa
este

Abból a délutánból épp az Elbára látni
fölötte az a széttört: a mosolyom
Nem tud leesni szólni szállni

KERENGŐ

Torkunkba téptek ömlő árkok
tüzet most már hogyan kiáltok?

Rámtaláltak a keresések
kilesték azt is merre nézek

Elúznak maguktól a tárgyak
mikor már majdnem megtalállak

Beoltottak villanó fények
és már tőled is félek félek

Kicsapják szemed a házak
ablaktalan csillagok fáznak

Érted jönnek tövisek rózsák
meghalnak akik megcsókolják

Kerekek között gyertyák sírnak
tovább forognak égő szíjak

Térden állva halnak a fák
nem marad csak vérző virág

Kibújnak arcodból a csontok
erdővé rántják halott lombok

Hordoz e csengő ragyogás
kitépi szemét mindenki más

Madaraid szétrobbannak
porba ködbe vitesd magad

Körbe körbe a bűvös körbe
szétporlani a bűvös körbe

Körbe körbe a bűvös körbe
bennemaradni mindörökre

Körbe körbe a bűvös körbe
beleölelve beleölvé

„Mindjárt a bombák ledobása után tankok nyomul-
tak be, rengeteg tankot küldtek egyetlen ember ellen...
aki füstbe és tűzbe burkolt szobájában egymaga
várt rájuk. Gépfegyverrel ölték meg. Jól tudták, hogy
örhelyét magától sohasem hagyja el.” (Pablo Neruda)

SCHAFFHAUSENI FÚGÁK

1

Téged ki elkallódtál
az esők árnyékében
fölkoszorúzlak
a dolgok félmúltjával

2

Állni az idegen város fölött
képzelt magaslaton
s beszívni tavaszi messzeségek
elérhetetlen illatát
átlátni se múlt se jövő
idejű igék időtlenségén
a határokon mindig
éppen egy picit túlgondolni
ami egy picit innen él

3

Ahogy például abban az európai fővárosban
lezúdult az első nyári zápor
és jó volt nem menekülni
jó volt megzengeni abban az esőben
mintha fémre hullnak az ütlegek

4

Mindent felejteni
csak azt az áttetsző ködcsillámot nem
csak azt az évek előtti pofont nem
mely minden szélben elcsattan újra
mint a jegenyék

5

Vagy ahogy valaki – diák –
esővel várakozó csöndben
felindul ráérősen a Házsongárdba
hátha nem nyom mindenütt egyformán az idő
porladó sírtáblák óalumaiban lapoz
s ragyogva zúg külön minden levél
fölötte az időben kézről kézre adják a szelet –
s elleng előtte Aletta van der Maet haja színe
hóstáti szekeres töri félszeg mosollyal: Kholoswar
fönn szél töri az ágakat –
Most tiszta csönd ott is
azok alatt a fák alatt

6

Az a vakító dél a moccsatlan állomáson
márvány levegő tömbjei
vonatok váltanak át a csöndre
s napsugár-vékony szavak vonják
messze a tájat

Külön rögzít mindent az emlékezés
a félig emelt lábat
röptében fennakadt újságdarabkát
könnyfényű meghatódást
Zsí szemében a biztató tétovaságot
és a peronon a mozdulatlan nyüzsgés
valami oktalan szorítás
a hogyan lehetett volna szomorúsága
félelem attól hogy a kimondatlan szó
belenő a száj üregébe
odatántorít a mozdulás
a félig emelt láb célpontjába
ó víziszony ajtók titkos kulcsraárulása
álombeli végenincs zuhanás
kínos önkéntelen merülés
valami nyálkás undok masszába

7

És valahol a kiűzetéstől északra
attól a nyártól nyílegyenesen a végek felé
kezdődik a megszenvedett tájtalanság

8

Kék alapon a tornyok távolléte

9

Ellenfényben felsüt az ellenváros
nekitámolyog vedlett egek tompaszögének
pókhálós szerveit mint röntgen
hívja elő a szem – s megfakul
világra nyíló romos szobákban
szállong a por vihogva megfoghatatlanul

10

Milyen szomorú egy rogyant elhagyott ház?
Milyen üres tud lenni egy város
ha nem érezzük benne egymást
milyen üres?

11

Az együtthallgatás értelmes csöndjét
melyben az a tiszta havasi táj
véggépp elolvad
– mindent felejteni

12

Fanyar illatú őszök
tülekvés víg szüreti ricsaj
ágak sűrű szeszélyes grafikája

viszonyok vonalak szövevények
láthatatlan esőben ázó
folttalan szándékú szavunk
– ó tűnő csillámú gyémánttisza köd
sokarcú szigorú villogású csönd:
mennyire más minden ha másként hallgatunk

13

Érinteni
a virágsongású domboldalt
érinteni
egy könyörgőtiszta arcot
érintem
egy valamikori teljes pillanatot

14

Pusztító vágyakat zendít
álomi erdő húrján a fény
csupa arany az árnyakon
földmélyi zöld tűzgömbből születő
bolydító kettős fényözön
– hajló kínlódó drága dallam:
elhal mire felnő

Érezni mégis hogy esni fog
hosszú szálas esőkkel
jön egy kísérleti évszak
s megméretik mindenek áttűnése
Mégis: mivé lesz ragyogás nélkül az az erdő?

15

Szeles hideg égbolt alatt
nem az enyém az az öntudatlan mozdulat
üres üres lelátón nem én hadonászom
az aki egy végenincs utca sarából
leszáll az alkonyba – nem lehetek
csak a háziasszonyok sikítása valóságos
csak a padok sorsszerű csattanása
s körben megfejthetetlen eső-szövegek

16

Elgondolt elsimított út
váró szorongó pillantások
arccal erre nem mozdul semmi
csak mintha lopakodva

valaki vagy valami
egy elgondolt úton
egyre csak távolodna

17

Igék hátrálnak múlt időbe
iszap gőzölög álnok mocsári béke
nem a föladásé – még nem:
még csak a langyos kísértés
az érintések borzongása

18

Ernyedt kék állat a szavam

19

Napok ujjnyomata a lelken
bevallatlan torladó mulasztások
tartozás – kinek? mivel?
számonkérni – kitől? mit? mi jogon?
napok bódító öldöklő egymásutánja
rettenő forgó torokgörcsölő éjszakák

20

Aranyló fényfüggönyök omlanak
valahol tároló főterekre
emberek szagatják észrevétlen
sodornak bíbor áramot
és könnyed táncos a léptük
mint egy csobbanás

21

Vissza valahová
a sohasem jártba sohasem látottba
éveink mögött gyülemelő vágyakozásba
fémes szigorú hajnalok elől
elföldni szemünk bánatba nem kergethetően
tisztán gyűlölet nélkül
egy választott időben

22

Költözés megint még egy
papírsákba lejtő éveink
összes fölösleges limloma
dönög száll elvérzik innen is lassan
állunk csüggedten tehetetlenül
míg telik múlik tovasussan

23

Gondoljuk el magunkat virágba borultan
gondoljuk el magunkat szomorúság-tisztán

24

Szavak –
barátaink semmivel nem helyettesíthető
fémesen tiszta szavai
fájóan pontos szavak mint a kések
novemberi tájon pendülnek
fáradt-szomorún élesztgetnek
egy elnehezült alig érthető estét
s tovaszállnak a síkföld végtelenébe –
nincsen ideje szeretetnek

25

Ültünk az íves győzelmes Bach-muzsikában
utolsó vacsorán fölkerengve alálebegve
utolsó fehér ünnepünk ez
beültünk fehér ünnepünkbe
kiben-kiben templomnyi csönd
balsejtés rászédettek bénasága
ültünk valahol félig ünnepbe zártan
kupolás kúszó nyilalló díszletek közt
a fehér rozsdá áthullt mindenben

26

Mindent felejteni
csak a férfit nem
amint kiválik a naplementből
és ballag aranyba zártan át az esőkön
örökre értelmetlenül

27

De lehet-e felejteni a lehetségest
a meg-nem-adott keserű kényszerét?

28

Egy félbemaradt híd az esőben
nem kapcsol semmit nem jelképez
olyan mint egy elmetszett kiáltás
letagadott vers
toroknak görbülő kezek
Nem álmodható mögé semmi –
így hát szinte befejezett

29

S csak állunk az idegen város fölött
láthatatlan senyvesztő esőzésben

és hiába kényszerű derű
oktalan szomorúság
látni oda is ahol már senki nincsen

30

Legyen a testünk halk fűragyogás
fáradt fényű szemünkre illesszünk messzeséget
találjon magunkban uram haza a lelkünk

A FÖLD HANGJAI

Azon a márciusi estén sorra haltuk a pillanatokat.

Hihetjük-e azóta, hogy van valami fontosabb,

mint lábunk alatt a talaj biztonsága?

Magunkra gondolok, és rátok, és rájuk, és

megadás-ízű a szám.

Hallom a rózsák borulásának neszt, Veronica, kit

addig alig ismertem,

hallom, amint eldőlt benned a visszhang, keresztbe

fordul, s nem

marad, csak ez a nem-te-vagy pillanat.

És mi lehet bennünk előbbvaló az ember,

az emberség féltésénél?

BÉKE

Hol volt hol nem volt
egyszer a béke
madárlátott táj fészelt a tenyerébe
öregék súgtak félve riadtak
meghaltak
s újra feltámadtak
fém villant elhullás nehéz fénye
a gyilkolóan szép búzavetésbe
férfiak léptek nyugodt meg zaklatottak
s egyről beszéltek amíg hallgattak
és odakígyóztak a semmiből
latyakos tengelyroppantó utak
baljós topogó körben
tettesnek vágynak
tükörnek szemtanúnak –
áldozatin félelmes némán
semmibe kúszott a tört sereg
megfoghatatlan messzi kör
szorult engedett szorult engedett
nyugodt meg zaklatott férfiak léptek
s egyről hallgattak amíg beszéltek
fém villant elhullás nehéz fénye
a gyilkolóan szép búzavetésbe

öregék súgtak félve riadtak
feltámadtak
s újra meghaltak
furcsa madár fészkel a tenyerébe
hol volt hol nem volt
egyszer a béke

LÉPÉSNYIRE

Szúrós sziszegő cseppek verődnek a csúcsokhoz
– pár méterrel fölnebb kezdődik az idő –
az Idő mely tüskéivel ránkmered
kötözi emeli fel-fel a hegyeket

Itt még fák fognak szegek kötelek
minden mozdulatra átüt a szikla szíveden
élesre fent arcod a lét bokrait vágja
Itt már a csönd – iszonyú időd Golgotája

Sóhajok pányvái oldódnak feszesednek:
innen már csak egy lépést kell tenned...

FÁK

A nagymadarak siratóénekét hallom
véres tollfoszlány szivárog át a hangon
Híg forróság zsugorítja
földbe visszanyomja a fákat
levelek ágak
fatörzs-csonk
lenyomatai szállnak
préseli szikla
megőrzi homokréteg
erdővé változnak a léptek
a dolgok hirtelen
sárga virággá bomlanak

És azután mi lesz
kedvünkből szárnyainkból
mi marad

A nagy madarak karma csodás
ágak emlékét őrzi
földbe temetett csőrükből
ezüst levélke nő ki

BEFEJEZÉSEK. AZ ALEXANDRIAI KÖNYVTÁR

Mi virágozik benned
az omlások felé?
hány bezúzott ablak
vált már a lelkeddé?

S most melyik télbe futnál?
hányadik vacogásba?
papírba öltözötten
magadra nem találva

REGGELI ÓRA

A csillagok közt kelt huzat
végtelen füzetet lapoz
felébred házastársunk: az árnyék
megrajzolja fölénk a napot

Külön kis árnyék lesz a szív
rajta ingaként két vese
lapoz a füzetben a szél
– a mánus elmutat messzire

VÉDTELENSÉG

Törött kis fütty is felisebezhet
s szilánkok között rejtegetnek

Mélyben ropog egy csillag csendje
hal akad a leheletre
csendre zúgások halásznak
szívbe úsznak a síkos vásznak
harap a víz a hálók vére
csontosul szemek kötelére

A kinyílt ég magában lapoz
pottyannak eleven csillagok
nyüzsögnek minit a falánk lepkék
megzizegtet a védtelenség

Kerítéshez kötött lovat:
oldjátok szomorúságomat

A MEGKÖVEZETTNEK

Te akinek sebhelye nem lehet már
hiszen sebed a víz a fagy a táj
kővé vált örömmel köveznek téged
hogy megmaradásodon üthessenek léket

Nem látják kuporgatott erődöt
mutasd hogy fáj – szedd csak rá őket –
mert annyi gyönyört zársz a tenyeredbe
átszűrni iszony-szöggel se lehetne

Állasz örömmel megkövezve
örömfává ütve sebezve
Gyümölcsleidnek úr a száruk
bújj át magadon – csukódj rájuk

TEREMTÉS

A nemlétnék micsoda árnyfeje
árnykeze árnyszava
a nemlétnék micsoda árnya –
hol az árnya?

A nemlétnék melyik elágazásán
jöttek fel a szavak homlokodig
hogy érinthessék a csillagot
szétnézni okosan a világban
mint aki valamit elhagyott
keresni valami átok-szép mesét
melynek homokjai – borok gyöngye
szívünk földjén nem pereg szét

A mi földünk ólom a mindenségen
ezüst bokraink e szavak
Nyiss fel bennünk pecsétet zárat
rózsáink meg ne haljanak

Szeretném sajtó alá rendezni a történelem megíratlanul maradt verseit.

BÜNTETÉS

Világnyi hallgatás
    üres kérdőjel-koponyák
hosszúszerű csönd-virág
    kötőjelek tétova karnyújtása
felgyújtotthús-szagú haragok
    zárójelek szemközi torzsalkodása
roppantó villogású látomás
    felkiáltó csontok panasza
leszállni képtelen sikongás-madár
    idézőjelek kínos billegése
véraláfutásos idők torz rendje
    hármaspontú tovaloccsanás
merengő eső-virágok

...

Hiányzó pontok büntetése
    Meghallod-e még egyszer
a csönd bocsánatát?

Minden kérdés – még a kétségbeesett is – egyben vigasz, feloldozás. Ha ezt nem ismernénk el, az emberi beszéd értelmét vonnánk kétségbe.

ALKONYAT

Íme amikor fölfakad a csönd
s elmondhatatlan marad
erdő elfeketült kéz
kékbe fagyott alkonyat

A hallgatásból nőtt ez az arc
tűnődés tengeréből buggyant
torkomra gyöngyöt álmodott

Valahonnan eddig villog a fájdalom
villámok fáit rejti az erdő
ultrahangok lüktető záporába
valamennyi virág egyszerre belezendül

A szavak mögül most elmozdul a tér
csillagtól csillagig futó este
kikezdi földemet
– töletek hozzámig sötétül –
csak az alkonyat utcája
egy szál remegésbe burkolva
csak a fásor két könyörgő keze
Visszatérésem hídjai ezek
a képzetekbe

FÉLTEKÉK

Szárad a hajnal ága
ez a 365. napóra
teljes ketyegéssel körbejárja a földet
s elkattan tűnődéseidnél

Hervad a déli magasság
ez a csönd mely kivált a ragyogásból
s árnytalan szökkenésekkel
szeli a lég réseit
kiköt hangtalan világoknál

FELEDÉS ÉVSZAKAI

Eljön az ideje ismerős arcok tavaszának
ide dörren egy bimbó valamelyik márciusból
– tél hiányharangja: kerek bánat –
zöld szemből fű sercen szétzúzza az arc rögeit
Eljön az ideje ismerős arcok tavaszának

Formáltam ezt a dombot
és hová lett kezem
szavakat raktam a csönd falára
és számra dőlt a sejtelem
néztem öröklét-színű vágyat
s két szemem üregét
úrig nyitó virágot

Eljön az ideje az emlékeknek
barátság-érmeket szeles gyönyörű napokat
váltunk be tejre olcsó borra
s nem tudunk velük mihez kezdeni
A mosoly szüntelen lecsöppen
a kenyérben még elvágunk
valami drága tájat
a sóba visszazédül a tenger
s töprengés szalvétája
törli a száját

Eljön az ideje üvegvárosok csilingelésének a pusztán
s csak állunk dermedten mintha szíven ütött valami
de szívünk milyen mindenségnyi csöndbe zárva
sötét és sötét között szemhéjunk van-e

Eljön az ideje az időnek
s csak ülünk így
magunkra csukott téllal a mindenségben
várunk biztosan csendülő dallamot
elfeketedett karú napok évszakok

Napóleon Szent Ilona-i gondolataiból: Napok óta kí-
sért egy barikád mögötti kő látványa. És a mozdulat,
ahogy valaki megragadta, mint én később a koronát.

AZ ELJÖVENDŐ HAJNALOK

Ez a hatalmasodó, elgyengítő várakozás –
Üvegfényű súlytalanságok lengenek
egy távoli, áradó kupolában,
minek a csöndjét nem hallani.
Gyomrunkban meztelen madár
felel ütemesen: mostantól minden
egy másik lehetőségen túl történik.

Az is becsukódik,
a száj, melyben ott az ígéret helye –
rozsdavörösen megszűnik a kötés
egy eljövendő seb fölött,
eltévednek az utolsó ecetfák
a nyílegyenes éjszakában,
harmat hull arra, amit kérdezett.
Fövenyből emelkedik súlyosan a kar,
iszalagok lazulnak, folyondár enged,
az első merev mozdulatok,
a fény, a levegő,
a dolgok vakító éle kivetül
a visszahozhatatlan pillanat számlapjára,
végtelen lassan belenyílunk a térbe:
a beszélgetés véget ért.

TÁBLÁK

Mért dobjuk le mit elveszünk
a tüskés fény honnan zuhog ránk
ki szegzi át naponta velünk
az öröm tűzparancsát?

A csönd táblája ajkardon
az enyémre kérdések járnak
köveim mégsem adhatom
a dobáló halálnak

Modern kép: kicsinyített földgolyón egyetlen emberóriás. Nyúl egy gyertyaláng után. Vajon kioltani vagy megóvni tenyerével?

IDŐJÁRÁS

Esett ma is egész nap az idegekben
pocsolyában topog gyönyörű lehetőség
felveri magát teherkocsikkal hulló levéllel
A lélek sivatagain felhős termeket
iskolapadot lázat sodor a szél
Sűrű pillanatokban csöpög
kimossa az ész vezetékeit

Ismeretlen évszakok edényében
gyönggyé fagyott a kérdés felelet
Esett ma is egész nap a lélekben
– mélybe csúszhatunk holnap –
de fázni nem szabad:
tündöklő fehér közeleg

REGGELI HAVAZÁS

Hó hull
Csajkovszkij óezüst zenéje
szállong ködpuha téli délelőttben
Távoli üvegek mögé képzelet magát az ember
hogy áttetszőbb legyen tisztább fémesebb
és rejtettebb amikor testén átsugárzik a szomorúság
és árnyat vet a csöndes havon

Hullnak csak hullnak
a hangok fehér szirmai
lerakódnak a csönd túloldalán
mélyül a tél hallhatóvá
válk egy virág halála
az idegekben az éj
ismeretlen surranású állatai
a mész ijedelme a só dadogása
halott katonák lelkében a fegyver
most kattant utolsót
hallani amint régi képeken
leroskad a százéves kerítés
a szívben ledől a visszhang
még egyszer meghal minden
és még egyszer felszakad
az alkonyi szőlőskertek magánya
laza ködliliomban vérző bibe
valaki arca

ahogy kilyuggatja a hó
a lehetséges tájat
a lehetséges hangok gyötrelmét
melyre lehull nagy pelyhekben
Csajkovszkij zenéje
mintha mindenkit egyszerre lepne be
ugyanaz a hatalmas közös álom

És mitől olyan szomorú mindez
hogy árnyat vet a csöndes havon?

Állunk ketten a fehérségből kirajzolódó hídon.
Egyik korlát a te gondolatod, másik korlát az én gondolatom.

VIHAR

Egy Szervátiusz-dombormű alá

Kristály-kötelek zúzzák az erdő termeit
leszakad a bőgés a vadtehenekről
s mint selyem-hártyákkal bélelt
kettős tölcsérű trombitát felkapja a szél
s a kecskék mekegése mint kilőtt
léggömb pukkan a levegőben
bárányok bégetése mint egymásra
zuhanó halott vezetékek
és csikók nyerítése mint horzsolt üvegtáblák
és mind a nyögő morgó sikongó
vicsorgó állat ahogy rohan
észveszejtőn száguld belegörnyedve
rettegve szökell döbbenettől vakon iramlik
félelem űz egybe mókust és vadkant
viszik a gyöngye hajtást zúznak tavalyi ágat
tiporják a kegyetlen zöld vérrel ömlő tájat
felrúgnak bársony-szerelmű fészket –
kiontják a némaság buborékait
félelem öbleit hajszálcsovecskéit

Csak az ember áll
penész-zöld-zengésű örvénylésben
– úgylehet – hangtalan

VARROTTAS

Visszapörögnek szemembe mind
az elveszített gyöngyök,
az agyontaposott vőfélybokréta,
verőfényben és füstben távozó arc.

Ebben az időtlen visszafelé-virágzásban
gondolatok nélkül, lelkipurdalás nélkül,
ott reked idegeinkben a sóvárgás,
csak a fáradtság foszlányai
bíborlanak a testben,
mint egy elmúlt örökkévalóságról
szóló emlék.

Felszakadnak-e valaha az írott rózsák?
Visszazuhan-e az égi kékbe
fejünk alól az egyetlen madár?
Lassan csukódik a szalag tulipánja,
ahogy egyre messzebbre nézünk,
övek, ingvállak csokrai szállnak, keringenek,
hihetetlen türelemmel bágyadnak el
a valaha világító színek –
De hát hova hullhatna az a fekete gyöngyvirág,
mi lenne az ággyal, a székkal,
a menyasszony elvillant mellényével?

SZERELMEINK KIFÉNYESEDNEK

És végül a szerelem, ami bármilyen ragaszkodást megnevezhet. Szeretek egy utcát, egy gesztenyevirágot, egy földet, szeretem egy Ady-vers hangulatát.

ŐSZ

Hozunk egyre hozunk magunkba
idegen leveleket a széllel
és ki tudná a szemünk mit akar
befogni egyetlen nyilallással
és mért tűnnek el tömör határok
a semmibe visszalépdelő nyárral
Az egyensúlyban egyetlen apró nyílás
foszló derű és készülő megnyugvás
Itt valami beleárvul az őszbe
valami észrevétlen üresedne
kifakulnának a napkarikák
ha tudnád . . .
és ha tudnám hogy ezzel
én vagyok aki utoljára szentel
őszi szavakat hulló szerelemnek
szél vidd el – szél hozd meg

Üres a leheletnyi tér
egy bukó levél beleér
s elérhetetlenséggel telítődnek
halkuló szűnő keringések

FÁZVA

Amiről nem is szólhatnék másnak
ringatok fáradt paripákat

Aki félte bennem a szépet
két csönd között nem fehérlett

Mióta nem jár hozzád az álmom
kirajzolódsz a délutánon

És telet hintek – magam is fázva –
Vigyázz a vad nyáj szegény farkasára!

Kabátod alatt mennyi lom
– bordám szívem kalárisom

KÖLTŐNŐK

Költőnők ti csontos csúnyák
főzni nem tudó idegesek
rézzel foldjátok a reggelt
s estétek arca felreped

Kancsóitokban felsírnak
parázssá érett rózsák
tálak kongnak szíveteken
mesétek felaprózzák

A föld még inkább
elfehérül bennebb
kiültök kőesők alá
mint az időben kinnfeledtek

Hányas fal hányas magánya
lökdös egyre bennebb
ahol emlék már csak a szó
s a téglák feleselnek

Könnyeitek nagy poharak
hányódnak elmosatlan
roppan a porcelánfényű árny
ily ólmos sugarakban

Szél zúzza nádasaitokat
– ti vékony sóhajtások –
szemből fúj mindig a világ
bármerre fordulnátok

HANGSZERSZÓLÓK

I

Van Gogh lángnyelvű ciprusa a hegedű
éjjeli nádasok zaklatott fehér álma
könnyei kuszaságunkat hegesztő csillagok
mosolya vizek metszéspontjába zárva

II

Elsüllyedt hajók sírnak így a tenger szívében
isten kezéért nyújtóznak templomok
valaha élő házak voltak az orgonák
kiket lakatlan mindenség kínozott.

III

A hegytetőkön sorba állnak
húsukban puha ezüst sajog
nyílnak mint szomorú virág a fuvolák
szétomlanak mint égő oszlopok

MONOLÓG

Félek – senki sincs
Várok – nem érkezik
Megyek – utol senki nem ér
Imádkozom – süket istenem
Hallgatok – nem kérdez a sötét
Szó kell nap kell – hát van-e még?

Vas kell szobor hús
szem hogy lássak
félni magamtól
hogymást ne bántsak
villám kell ami megölhet
kés hogy ne sértsen ami éles
dorong mi agyonsújt – legyen fényes!

ELSŐ KÍVÁNSÁG

Lennék sósabb
kövesebb lágyabb
esőburka
a zuhanásnak

rézpénzre váltott utakon
bolyong egy kihagyott nyugalom
– akár az almák tévedése
parázslom hited telébe

Lennék a homok dermedése
a kicsapottak vesztesége
kedvem lugassá nyúlhatna
fürtök nem férnének rajta
nem nőne szememben árnyék
hűlt borok őszévé válnék

AZ ÖREG HALÁSZ

Uram – mit tehetnék
mikor elszökik kertem
kanalam törött szemüvegem
s álmaimban kitartóan
visszanéz kezemre
a tenger áldott sója
Szívemben egy torz kis
jószág araszol
az irdatlan vizek felé
    a részeg létnek
    itt megbicsaklik a lába
Nekem nem adatott meg
az összeomlás ereje
a boggá kuszálódó térben
azt se tudom
magam hogy végezzem be
Vágyaim meghaladták a kerteket
annyi napkitörés foltozza arcom
hogy egy csontot is szerethetek

ÉS A TENGER

A nagyhalak sorra felúsztak az égbe
se pikkely se váz csak a
kopoltyúk fűrész-zenéje
csábítón megfoghatatlanul

Se bárka se úzó
pusztíthatatlan akarat
valahol megállni
az esők alatt
beleharapni e föld
torokhasító horgába
Érted Hemingway:
a tenger kiokádna

Felszámolom fölösleges közérzeteimet. Azt tartom
meg, ami valamennyiünkben világol.

VALAKIKÉRT

Mert vannak akik elfelejtik
uram sose ródd fel nekik
és vannak akik meg se tették
uram hadd hogy elfelejtsék

És vannak akik megbánták
ne oltsd ki bennük a máglyát
s vannak akiket várás éget
hozd el nekik a hazatértet

És azoknak akik szóltak
szívükig küldd a hajókat
s akik hallgattak előtted
hidd el hogy ők az erősek

És vannak akik akarnak
uram ezeknek irgalmazz
s akik mégis tovább mennek
állíts szoborként szerelmet

BETAKAR MAJD

Fáit az erdő éjbe fekteti
csillagpaplános mindenségbe
kiterítem hát magam én is
gondolatod lebegő ágyán

Elejti tisztásait a kéz
források hajszáját kihúzza
megnyugvás ajtaján fordít
felírja magát az éj falára

Szívemben lámpát olt a szél
szempillámmal takarózom
fehér madarak forgolódnak
álmuk ívén magam maradtam

Lehet a holdra gondolsz
értelmetlen fényekre
hiányzó sugár fájdul hirtelen
megjelölhet kékes varázssal

A földbe terítem magam
egy-szögben nyaraimmal
őzek félelme ragyog át
minden hajnalon testemen

Egyetlen hazám ez a föld
itt és így az éjszakában
szeress szeress
bennünket is betakar majd egy csillag

A REGGEL

Álmod mélye Vajon oda láthatsz?
Szárnyas virradat alján
magára rebbent derengő
madár: őszinteség

Vakító pihéi Hová? Minek?
Fordul a magasság
tisza búzája szemeld
aranyát: számonkérni

Üres Álomtiszta
táj mögötti lépcsők
fészeknyi csönd
Hány alakban?

Andromakhé tör utat magának az idő üvegfalain.
Ráborul egy ledőlt görög oszlopra.

BEHAVAZOTT

Ez a behavazott táj itt
mindaz amiért érdemes
Dombjai összejárnak a titok alatt
súgnak s egyszer meglépnek észrevétlen

Marad a hó
irdatlan kupolája
Horpadások
A táj áttűnt egy másik tájba
a simogatás más füvekbe
a teljesség forrásban csillan
szél imbolyog a karjaidban
a becéző csönd elbuzog
tavasz lesz fénylő illatok

Ez a behavazott sejtelem
szívembe olvadt fémként szivárog

Márciusi pusztító hó szakad Janus Pannonius kivi-
rágzott mandulafájára.

SZOBOR-VERS

Berzsenyi emlékének

Ebben a leszáradt ágú évszakban
ahol most laknom engedtetett
óriás cseresznyék barackok napórája fordul
szorongás mázsája billen
lefordítható minden vérrel vert pipacs

Szomorú verseket írnak valahol barátaink
s belemormolják a titkos
emésztő éjszakába
Szederjes levelek hullnak a csöndre

Mert eljött újra a vershullás ideje
hatalmas birs rőfög a selymes szekéren
elgurult sáros bizakodások
érett-sárga fénye a szónak
alkonyba önti az érzékeket
valami ismeretlen hatalom
és a szerelmek – kiszórva a négy égtáj felé –
lassan érinthetetlené távoznak
gyökérré ággá rendeződnek
és nem érezni már
hogy lágyak voltak
szomorkás nyárízű-gyönyörűk

Íme az őszi versek szobra:
papír-merev arcideg
szelíd domborzatú csal(ód)ások
makacs völgymélyi tévedések
és ím a zöld szívű ág pengéje
ott függ átszúr valahány őszebe
tűnődő keserű mosoly
nem pirosít fel tiszta szókat
néznek valahová a szavaink
zölden
messze
és a lakhatatlan évek
a szemgödör táján valahol
és az orr kiáltó hegygerince
melyen a cédrus (Csontváryé)
minden időkre elhagyott
és a száj bíborral bealvadt omladéka
csönd-sárga fű
néma esők
alkony-nesz
hitek
húlt avar

És ott a szemek zöld árulása
mely mégis elmond valamit
őszi versek sáros szekér-zötyögéséből

Világító szemű költők az ősz vetítévásznán
Elmúlás-igézetű szó: miért énekelnek a bárdok?

Hatalmas egész vásznat betöltő arc
kinagyított késpenge-vonások
már-már szemfájdító ragyogás
a pórusokon átvilágít
és sokáig így mozdulatlanul
perceken át nyugtalanító csendben
csak a bűvölet csak a szalag surrogása
a félelmetessé nőhetés csodája vacogása
megtapadva a retinán
belesulykolódva az agyba
lélegzetállítón felejthetetlenül

Megtörik a varázs
Enyhe alig követhető mozgás: árnyjátékok
mintha egy hajszálpuha bolyongó dallam is
vagy hajló íves harmatos rózsa
egy kés határozottan felismerhetőn
apró fénypont szúrten távolian
kelmék kupák botok
segélykérőn egy női arc
fele negyede majd egészen eltűnik
csak a szeme marad
pontosan a dalnok homloka közepén

és most úgy tűnik mintha három szeme lenne
de mi tudjuk hogy az ráadás-szem
s bár akad akit zavar
ott fog maradni a jelenet végéig
Csillogó mének mintha álomban
pontosan az ajak vonalán
úszó sörénnyel balról jobbra
sugdosó mezőben sehová sem vezető
lépcsők fővegek kardok
majd ugyanaz a dallamtöredék
erősödve kígyózva véresebben
csaholó lompos ebek
láthatatlan zsákmány utáni száguldásban
aranypalást fölött üres sisak
csillanó tálcákon étkek
illatuk belengi a játékeret
egy hirtelen kinőtt fűszál
remeg sokáig a gyöngye alkonyatban
az a gombostű-fény egyenletesen közeleg
– gyertyaláng? fáklya? máglyatűz? –
s a hanga oltárain eloldódik a szél

Majd kifényesedve tisztán világlón
egyedül az arc a bárd óriás arca
De csak egy villanatra
Nézi tünődően az ókelta íveket
mindentudón vagy mit sem értőn
Miért nem énekelnek a bárdok
azon az éjjelen miért nem?

És aztán távolodón zsugorodva
száll az éj vörös emeletei mögött
egyre mélyebbre
Csak az a zengő erőt dübörgő kórus
mely lebeg sokáig utána
mint a lélek a vizek fölött

(Fény)

Gyarapodnak, fölsokasodnak mögém a boldog villanások.